

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΚΙΕΣ

ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:2022-2023

ΟΜΙΛΟΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΚΙΕΣ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

BIENNE

- Κοζανίτες στην Ελληνική Παροικία της Βιέννης.+ Το σπουδαιότερο κέντρο της εμπορικής δράσης και κατ' ακολουθίαν και της υπόλοιπης εκπαιδευτικής, μορφωτικής δραστηριότητας των Ελλήνων στις ξένες χώρες απέβη η Βιέννη, η οποία κατά τους τελευταίους αιώνες παρουσιάζει ζωηρή κίνηση κι ευγενή άμιλλα των μελών της Ελληνικής Κοινότητας, φιλογενή μέριμνα και εθνική προαγωγή. Καθότι, πλην του Κερδώου Ερμή, με τον οποίο ασχολούνται πλείστοι οίκοι μεγαλεμπόρων απ' τη Μακεδονία, και βέβαια απ' την Κοζάνη, αναφέρονται και διάσημοι πεπαιδευμένοι άντρες, κάποιοι απ' τους οποίους καταλαμβάνουν ανώτατες Κυβερνητικές θέσεις και αξιώματα κι εκτιμούνται εξαιρετικά από την Αυστριακή Κυβέρνηση, η οποία και τίτλους ευγενείας τους χορηγεί και με άλλα προνόμια τους επιβραβεύει, αναγνωρίζοντας στο πρόσωπο των τιμώμενων το έξοχο Ελληνικό Πνεύμα και την ιδιαίτερη ικανότητα (ιδιάζουσες δεξιότητα) των Ελλήνων.

BIENNH

- ΟΙ Έλληνες της Αυστρίας, εκτός από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις υπόδουλες πατρίδες τους, στις οποίες προσέρχονταν αρωγοί με δωρεές, αφιερώματα και συνδρομές, δεν παρέλειψαν να συμπράττουν γενναιοφρον κι αυθόρμητα και να συνεισφέρουν υλικές θυσίες και ηθικές δυνάμεις, σε κάθε περίπτωση κατά την οποία το Κράτος που τους φιλοξενούσε βρισκόταν σε δυσκολίες και ανάγκες· πολλές φορές μάλιστα παρείχαν μεγάλες υπηρεσίες, καίριες και ωφέλιμες.

ΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ

Στην Βιέννη υπήρχαν πολλές ορθόδοξες εκκλησίες κατασκευασμένες από τους Έλληνες της παροικίας.

ΠΑΙΔΕΙΑ

- Ως τις αρχές του 19ου αιώνα δεν υπήρχε επίσημα οργανωμένο ελληνικό σχολείο στη Βιέννη και στα νεαρά ελληνόπαιδα παρεχόταν ιδιωτική εκπαίδευση από μισθωτούς δασκάλους που δίδασκαν κατ οίκον τους γόνους των ευπορότερων ελληνικών οικογενειών. Καθώς, όμως, το αίτημα για ίδρυση ελληνικού σχολείου γινόταν έντονο και πιεστικό, η αψβουργική αυλή εξέδωσε μόλις στα 1804 θέσπισμα με το οποίο επέτρεπε στην Κοινότητα των ελλήνων αυστριακών υπηκόων της Αγίας Τριάδας την ίδρυση ελληνικού σχολείου, το οποίο θα έπρεπε να στεγαστεί στο δεύτερο όροφο του σπιτιού της εκκλησίας της Αγίας Τριάδας. Το σχολείο τίθετο υπό το δημόσιο αυστριακό έλεγχο, ενώ η Κοινότητα της Αγίας Τριάδας επόπτευε τα οικονομικά και πρότεινε τους δασκάλους και τα διδακτικά βιβλία του σχολείου. Το σχολείο διαιρούνταν σε 4 τάξεις όπου οι μαθητές διδάσκονταν -χωριστά τα αγόρια από τα κορίτσια- Θρησκεία, Ανάγνωση, Γραφή, Αριθμητική, Θεματογραφία και ελληνική Γραμματική.

ΝΟΟΤΡΟΠΙΕΣ

- Οι έλληνες έμποροι στη Βιέννη αποτελούσαν τους φορείς της νέας αστικής τάξης που εμφανίστηκε και ισχυροποιήθηκε την εποχή αυτή στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Συσσωρεύοντας υλικό πλούτο αναδείχτηκαν και κοινωνικά, έγιναν εξέχοντα μέλη της τοπικής κοινωνίας, απέκτησαν τίτλους ευγενείας (π.χ. τον τίτλο του βαρόνου πήραν οι έμποροι Κωνσταντίνος Μπέλιος, Στέργιος Δούμπας, Γεώργιος Σίνας κ.ά.), ενώ πολλοί ανήλθαν και στη διοικητική ιεραρχία της χώρας (π.χ. οι Θεόδωρος Καραγιάννης και Νικόλαος Δούμπας εισήλθαν στην αυτοκρατορική βουλή ως βουλευτές) ή κατέλαβαν υψηλές θέσεις στα πανεπιστημιακά ιδρύματα της πόλης (π.χ. ο φιλόλογος Θ. Καραγιάννης διορίστηκε διευθυντής της Αυστριακής Ακαδημίας Βιέννης και της αυτοκρατορικής Βιβλιοθήκης).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΙΚΙΑ

- Έλληνες πάροικοι κι Ελληνική Επανάσταση του 1821 Αποφασιστική υπήρξε η συμβολή των Ελλήνων της Βιέννης στην Ελληνική Επανάσταση και ιδιαίτερα στο στάδιο της ιδεολογικής και πρακτικής προετοιμασίας της. Τα ελληνικά βιβλία, οι εφημερίδες, οι ξένες μεταφράσεις που βγήκαν από τα ελληνικά τυπογραφεία της Βιέννης διοχετεύονταν και στον τουρκοκρατούμενο ελληνικό χώρο, συμβάλλοντας στην πνευματική αφύπνιση και ιδεολογική εξοικείωση των υπόδουλων Ελλήνων με τις επαναστατικές ιδέες της εποχής. Την αυστριακή πρωτεύουσα, όμως, επέλεξε και ο Ρήγας Φεραίος για να εκδώσει το επαναστατικό του υλικό σχεδιάζοντας τον ξεσηκωμό των Ελλήνων. Στο τυπογραφείο των Μαρκίδων Πούλιου τύπωσε το επαναστατικό του μανιφέστο σε 3000 αντίτυπα, τους περίφημους χάρτες του και τη χαλκογραφία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, προοριζόμενα όλα να φτάσουν στην υπόδουλη πατρίδα. Επίσης, στη Βιέννη στρατολόγησε από τους εκεί εγκατεστημένους Έλληνες τους πρώτους συνεργάτες του, πολλοί από τους οποίους βρήκαν μαρτυρικό θάνατο μαζί του (Θ. Τουρούτζιας, Παν. και Ιωάννης Εμμανουήλ κ.ά.), ενώ γρήγορα ο κύκλος των οπαδών του περιέλαβε Έλληνες και από άλλες παροικίες για τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου του.

BENETIA

-
- Οι στενές σχέσεις του Ελληνισμού με την Βενετία, τη μαγευτική αυτή ιταλική πόλη με την τόσο πλούσια πολιτιστική παράδοση, ξεκίνησαν τον 9ο αιώνα.

BENETIA

- Η Βενετία φαινόταν η μεγάλη πρωτεύουσα, όχι μόνο της στρατιωτικής ισχύος αλλά και της πνευματικής ζωής. Το εμπόριο έφερε ξανά κοντά τους δύο λαούς, κάτι που αναδείχθηκε περίτρανα με την άλωση της Κωνσταντινουπόλεως. Το τραγικό αυτό γεγονός συνετέλεσε ώστε πλήθος Ελλήνων του Βυζαντίου να βρουν καταφύγιο όχι μόνο στη Βενετία αλλά και σε ολόκληρη την ιταλική χερσόνησο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΟΙΚΙΑ

- Η ελληνική παροικία έφτασε σε μεγάλη ακμή τον 16ο αιώνα, όπου η καρδιά της Βενετίας όπου είχε έδρα της η Ελληνική Παροικία, αντηχούσε από ελληνικά τραγούδια και την ελληνική γλώσσα, ενώ λειτουργούσαν και ελληνικά σχολεία που διδάσκονταν τα Ελληνικά και τα Λατινικά.
- Σταδιακά, η Βενετία έγινε το επίκεντρο των ελληνικών σπουδών ολόκληρης της Ιταλίας.
- Η ελληνική παρουσία στη Βενετία συνέχισε να δίνει λαμπρούς μορφωτικούς και πολιτιστικούς καρπούς ακόμη και μέχρι τον 17ο αιώνα.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΟΡΝΟ

- Στα 1572-73 ο Μεγάλος Δούκας Κόσιμος Α' παραχωρεί στους έλληνες ορθόδοξους την καθολική εκκλησία του Αγίου Ιακώβου, το 1591 ο Φερδινάνδος Α' ορίζει τον έλληνα Ιωάννη Μανόλη Βολτέρρα κυβερνήτη του Λιβόρνου, ενώ παράλληλα παραχωρεί στους Έλληνες περίπου 80 οικίες, καθώς και οικόπεδο για να χτίσουν δικό τους ναό. Η πρόσοψή του ολοκληρώνεται μόλις το 1708.

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΟΡΝΟ

- Το 1653 οι Έλληνες ενώνονται σε Αδελφότητα. Η Αδελφότητα φαίνεται ότι περιλάμβανε στους κόλπους της και τους Σλάβους ορθόδοξους κατοίκους του Λιβόρνου, καθώς και τους Σύριους ουνίτες της πόλης, τους λεγόμενους μελχίτες. Ανάμεσα στους ουνίτες και τους ορθόδοξους ξεσπούν έντονες διαμάχες. Το 1754, την εποχή που το Λιβόρνο βρίσκεται πια στην εξουσία της Αυστρίας, η ρήξη είναι οριστική. Οι ορθόδοξοι παίρνουν το 1757 την άδεια να οικοδομήσουν ορθόδοξο ναό. Μέσα σε οικονομικές δυσκολίες οικοδομείται ο ναός της Αγίας Τριάδας, που εγκαινιάζεται το 1760. Παρά τις σχέσεις που είχε η ορθόδοξη εκκλησία του Λιβόρνου με το Πατριαρχείο της Αλεξάνδρειας, βρισκόταν υπό τον ανεπίσημο έλεγχο της καθολικής αρχιεπισκοπής Πίζας.

ΠΑΙΔΕΙΑ

- Στο Λιβόρνο το σχολείο της ελληνικής παροικίας ιδρύεται το 1806 και αποκαλείται "Ελληνομουσείον". Ωστόσο, από το 1775 φαίνεται ότι λειτουργούσε στην παροικία ένα υποτυπώδες σχολείο και ότι η Αδελφότητα έκλεινε συμφωνίες με δασκάλους, για να έρθουν από τον ελληνικό χώρο και να διδάξουν εκεί. Και στα χρόνια λειτουργίας του σχολείου, η Αδελφότητα καλούσε δασκάλους από τον ελληνικό χώρο, ανάμεσά τους τον ηπειρώτη ιερομόναχο και επιφανή λόγιο Γρηγόριο Παλιουρίτη. Το 1822 το ελληνικό σχολείο του Λιβόρνου έχει 42 μαθητές, οι οποίοι είναι χωρισμένοι σε 3 τάξεις. . Η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι ο κύριος διδακτικός στόχος.

BENETIA

- Οι Έλληνες της Ιταλίας, παρόλο που πλούτισαν με το εμπόριο από τα τέλη του 18ου αιώνα και μετά, δεν είναι όλοι εύποροι. Ανάμεσά τους υπάρχουν οικονομικά αδύναμοι, ξεπεσμένοι έμποροι, άποροι γέροι ή άρρωστοι, άπορες γυναίκες που ζουν μόνες. Οι Αδελφότητες φροντίζουν για την οικονομική ενίσχυση και τη δωρεάν περίθαλψη των άπορων ομογενών, αναπτύσσοντας έντονη κοινωνική δραστηριότητα. Από το 1796 και μετά στο Λιβόρνο η Κοινότητα περιθάλλει τους φτωχούς ασθενείς της σε δικό της νοσοκομείο. Στις αρχές του 19ου αιώνα το κτήριο του κοινοτικού νοσοκομείου κατεδαφίζεται και η Αδελφότητα εξασφαλίζει με ετήσιες χορηγίες στο νοσοκομείο της πόλης του Λιβόρνου (νοσοκομείο του Αγίου Αντωνίου) χώρο για τη δωρεάν περίθαλψη των ελλήνων απόρων.

ΤΕΡΓΕΣΤΗ

- Η τελευταία εικοσαετία του 18ου αιώνα σήμανε την αρχή της ακμής της παροικίας, που αποδεικνύεται τόσο από τη δυνατότητα των 500 μόλις Ελλήνων να ανεγείρουν χωρίς εξωτερική βοήθεια το ναό του Αγίου Νικολάου, όσο και από την εντατική τους προσπάθεια να ιδρύσουν την κοινότητα, που το Καταστατικό της εγκρίθηκε ήδη το 1786. Οι 154 Έλληνες του 1765 είχαν φτάσει τους 583 το 1786, για να διπλασιαστούν περίπου το 1818 και να πλησιάσουν τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή τους δύναμη το 1822, αριθμός προσωρινά αυξημένος λόγω του κύματος των προσφύγων. Σε 1.700 - 2.000 άτομα κυμαινόταν ο ελληνικός πληθυσμός της Τεργέστης το 19ο αι.

Η ΤΕΡΓΕΣΤΗ ΣΗΜΕΡΑ

- Μια πόλη λιμάνι της βορειοανατολικής Ιταλίας χωρίς ενδοχώρα, χωρίς τη δραστηριότητα του παρελθόντος, στα όρια της πρώην Ανατολικής κομμουνιστικής και της Δυτικής Ευρώπης. Από τη διάλυση της Αυστροουγγαρίας σε μια συνεχή αναζήτηση ταυτότητας και προσανατολισμού, η ίδια και οι κάτοικοί της. Ο προσανατολισμός του εμπορίου της Τεργέστης προς το Levante, ήδη από τη γένεση του λιμανιού της, ήταν και η αιτία που κέντρισε το ενδιαφέρον των Ελλήνων αλλά και των Σέρβων, Εβραίων και εν μέρει των Αρμενίων εμπόρων από το 18ο αι., να μεταφέρουν σ' αυτή τις εμπορικές τους επιχειρήσεις. Ως μεσίτες, εμπόρους λιανικής και χονδρικής πώλησης γνωρίζουμε τους Έλληνες ως τα τέλη του 18ου αι. Βαθμιαία εξέλιξαν τις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες τους. Ήταν κυρίως προσωπικές οικογενειακές εταιρίες που έδρευαν στη Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη, Χίο, Κρήτη, Πελοπόννησο, Ήπειρο ή και τη Βιέννη, Οδησσό, το Λιβόρνο, τη Μασσαλία, το Λονδίνο και αργότερα τη Νέα Υόρκη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

- Πρέπει να αναφέρουμε ότι, σε αντίθεση με τις άλλες ελληνικές κοινότητες του εξωτερικού, η αυτόνομη ελληνική κοινότητα της Τεργέστης στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα είναι ακόμη ισχυρή. Έτσι δικαιολογείται και η άνθηση του ελληνικού Τύπου στο χώρο αυτό.

***ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΟΧΗ***
